

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstro-Ogrsko: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmerno; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računni naročnino z ozirom na visokost poštne. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 vin.

Uredništvo in upravnštvo se nahajata v Ptujju, gledališko poslopje štev. 3.

Slava Tebi, ki si nas kmete ljubil!

„Kmečki stan, srečen stan!“

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastoj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak toref zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (insetov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža

Štev. 45.

V Ptujju v nedeljo dne 10. novembra 1907.

VIII. letnik.

Današnja številka izhaja, kakor obljubljeni, na 10 straneh, ker smo dodali 2 strani priloge.

Iz črnega tabora.

Te dni se je vršila v Gradcu sodnjaka obravnava, ki je vrgla žarek svitlobe v črni tabor. Človeku zastane sapa, ko čita poročila te sodnijske obravnave in vprašati se mora: je-li to danes, v 20. stoletju, v času kulture in napredka, res še mogoče? ... Da, še je to mogoče! Še je to in ednako mogoče in morda je še hujske mogoče, kar nam prikrivajo neprozorni zidovi kloštrov...

Stvar je sledeča: V klostru sv. Elizabete v Gradcu je bila tudi sestra Bonaventura. Žena je danes že stara, bolehnata, sploh za delo nezmožna. Pred 16 leti je morala sestra Bonaventura nositi v klostru težke kotlje; pri temu je padla in se na spodnem telesu težko poškodovala. Celih 16 let je ta revica to nevarno, mučno bolezen seboj nosila. Vkljub temu, da je prinesla precejšno premoženje v kloster, je morala tudi še v bolanem stanju težko delati. In ker ni mogla več tej zahtevi ugoditi, ker ni mogla težko bolana starka več delati, pričele so jo pobožne sestre na grozoviti način mučiti ter trpinčiti.

Človek se spominja srednjoveške inkvizicije, ko bere o kaznih, ki so zadele to nesrečno stanko, ki ni ničesar drugega storila, nego da ni mogla vsled starosti in težke bolezni več delati. Sestri Bonaventura so dali palico v usta, kakor se daje psu „aportel“; zavezali so ji oči in ji dali štrik okoli vratu; v tem položaju je morala klečati in z dvignjenimi rokami moliti. Jedila so ji vrgli na tla in iz prahu jih je morala z ustimi pobirati. Nadalje je morala nesrečna starka pod mizo

laziti in poljubovati noge drugih nun, ki se ne sramujejo bogokletstva, da se imenujejo „neveste Kristove.“

Ali ni to grozno? In na ta nečloveški način se je mučilo staro žensko, ki je imela težko, raku podobno, nevzdravljivo bolezen!

Končno se je sestri Bonaventuri vendar posrečilo, da je prišla iz te mučilnice, ki ji pravijo „kloster“. Svojega denarja revica seveda ni dobila nazaj. Bolana, stara, brez sredstev je stala zdaj v svetu in se ni vedla drugače pomagati, nego da je stopila na sodnijo. Tožila je kloster, da ji mora ta toliko izplačati, da boče zamogla pošteno živeti. Dolgo itak ne boče več dihala, kajti bolezen, ki se ji je pridobila v mučilnici, je težka...

Ali ni to grozno? Ali se ne ježijo človeku lasi, ako čita te besede, ki so od prve do zadnje resnične?! To povest si niso hudobni „brezverci“ izmislili, temveč to je pred sodnijo in pod prisego povedala stara, po božna, verna ženaka, ki nasa že smrt pred oči!

Spominjajmo se ob tej priliki besed Jezusovih: ljubite se med seboj! Ako prisilem staro bolnico, da leze po tleh in mi po pasje noge liže, — ali je to potem ljubezen? Kaj bi rekel bčžanski sin nacarenskega mizarja k takim tolmachenjem svojih zvišenih nauk? ... In spominjajmo se sodnijske razprave, ki se je pred kratkem tudi v Gradcu zgodila in v kateri se je dokazalo, da so pobožne sestre otroke v ušeh in blatu zadržavale ter barbaroko mučile! Spominjajmo se nadaljno poročil iz Petrograda, ki pravijo, da so nune in menihi tako živeli, da so bili tamošnji klostri podobni javnim hišam! Spominjajmo se škandalov samostanskih sester na Italijanskem, ki so otroke vzgojevale k vlačugarstvu!...

In potem se vprašajmo: ali niso taki samostani pravi Sodom in Gomorha? Zakaj, vi

tercijski hinavci, zakaj peša vera? Vi, vi sami trgate ljudstvu s krvavimi krempljami vero iz srca!

Politični pregled.

Državna zbornica je nadaljevala 30. okt. prvo branje avstro-ogrške nagodbe. Posl. Šušteršič, vodja vseh prvaških klerikalcev, je imel govor, iz katerega je razvidno, da so postali klerikalci precej ponižni napram vladi. Ni čuda, da je neki hrvaški poslanec zaklical slov. klerikalcem besedo: vladni hlapeci! — Vodja nemških kmetov posl. Peschka je naglašal, da ne morejo biti kmetje za nagodbo, ker zahtevajo ločitev od Ogrske. Tudi je dokazoval, da kmetje niso krivi mesne draginje. Po raznih drugih govorih je bilo prvo čitanje zaključeno. Nagodbeni načrt se je potem izročil odseku, v katerem sedijo m. dr. tudi poslancata: knez Auersperg in Peschka, obadva stroga zagovornika kmetijskih zahtev. Od slovenskih poslancev sedijo v odseku hofrat Ploj, koroški Grafenauer in Šuklje. Ti trije bodo zastopali težnje slovenskih kmetov, če dež ne pojde! — Seja dne 5. novembra je pričela z dolgim govorom finančnega ministra glede proračuna, o katerem govorimo posebej. Nato prišel je nujnostni predlog glede zvišanja vojaških plač na razpravo. Predlog zahteva 5 vinarjev zvišanja plače za vojaka in dan; nujnost je bila sprejeta in predlog je bil potem sprejet. Vojaške plače se bodo torej za 5 h na dan zboljšale. Ni pa še odločeno, je-li bodoje vojaki to zboljšanje v denarju dobili ali pa v obliki zvišanja menaže-denarjev. — Nadaljna seja se je vršila v petek in bodemo prihodnjič o nje poročali.

Državni proračun. 5. novembra je predložila vlada državni zbornici proračun za l. 1908. Skupno znašajo državne potrebe 2123 milijone in 823108 kron. Pokritje pa znaša 2135

Medtem je korakala Rozika počasi po stezi od Rdečegozda proti domačiji, ki je ležala kakšne pol ure iz vasi poleg gora. Korakala je zelo, zelo počasi in se vsak korak enkrat ostavila, da pogleda nazaj, je-li pride Tona ali ne. Kaj ga je neki zadržalo? Ze ko je šla čez cerkveni prostor, so ji fantje nagajali: „Ja, lepa Rozika, danes ga ni tukaj. Danes moraš že sama domu iti, ako nočeš morda enega od nas vzeti.“

Smejala se je k temu in dala primerni odgovor, ali zdaj ji je bilo vendar žalostno pri sreči in prijela jo je bojazen, ki je bila kakor senca vedno nad njeno ljubeznijo in ki je redila takoj hude slutnje, ako se je le kakšna malenkost med njo in ljubčka vsilila. V takih hipih ji je prišla vedno misel, da boče postalo sovraštvo, ki loči njuna očeta, ločilni prepad in da boče v tem prepadu edina njena sreča izginita.

Tudi zdaj je padla Rozika ta misel kakor kamen na srce in vsedla se je za trenutek ter premišljavala o svojem življenju. Koliko ji je dalo to življenje doslej sreče in veselja? Jako, jako malo! Na strani vedno bolehnate, tihe matere brez ljubezni je pretelka njena mladost. Od očeta ni slišala nikdar drugih besed, nego komandiranje na delo in besede, v katerih je izrazil svojo nezadovoljnost z bolano ženo ter svoje sovraštvo proti Požurniku in njegovim prijateljem. Psovanje in kletev ter tajno jakanje, to je bila muzika, ki jo je Rozika čula v hiši svojih staršev. Prvo veselje ji je bilo, ko jo je učitelj petja naučil in ko je smela na koro vaške cerkve pri maši peti. Tam sta prišla skupaj in zapela sta si drug drugemu ljubezen v srce in zato so živeli v srcu še

Kadar gorè potujejo . . .

Povest od sovraštva in ljubezni.
Spisal Karl Bienenstein.

I.

Zadoneli so glasovi malih cerkvenih zvonov, ki so naznanjevali v vasi Rdečigozd „angelsko česčenje“. Skozi odprta cerkvena vrata, pred katerimi je že nekaj kmetijskih fantov stalo, se je slišalo se enkrat zvok orgel in potem je prihajala množica vernikov v lepi poltni dan, ki je ležal v sladkem miru čez krasno gorsko pokrajino. Ne samo starčki, tudi mladina je ostala za trenutek in vzdihnila globoko. Mrzli duh je bil v prestari cerkvi in vsakogar je okrepčal sveži zrak, ki je prihajal od gora.

„Ah, je dejal Požurnik svojemu sosedu, kmetu Hladniku, »to stri dobro!« in dihal je sveži zrak z odprtimi usti.

Sosed pa je smehljajoč odgovoril: »Ko bi ne bilo greh, bi skoraj rekel, da je greh, da čepimo na tako lepem dnevu tako dolgo v cerkvi. Ali pojdiva zdaj v sobico h gromskem krčmarju. Morda je kaj ptujevč tam. Razgovorjaj se rad s temi ljudmi, ker se čuje vsaj kaj novega o svetu. Mi smo tukaj itak kakor obzidani. Ptujci nas pripravijo vendar vedno na kakšne druge misli. Saj greš z menoj, ne?«

Požurnik je nekaj časa premišljaval. — „Veš,“ je rekel, „jaz bi moral pravzaprav dom. Moj dom varuje moj sin in obljubil sem mu, da pridem takoj po cerkvi domu.“

Ali Hladnik ga ni izpustil. „A kaj! Tvoj sin boče

imel še vedno dosti časa, da gre v gostilno. Ako prides eno uro pozneje, izpije krčmarju vendar še sodček kislega vina. Saj tako nima več dosti notri. Torej naprej, pojdiva!“

In Požurnik je šel z njim ter se je pustil podučiti, da se ne sme gospode sinove preveč razvaditi, kajti pojbe od dandanes so sploh vragovi, ki hočejo bogve kam in ki pravijo, da so desetkrat pametnejši od očetov.

Požurnik se je natihoma zasmeljal. Hladnik je imel vzrok, da je tako govoril, kajti njegov sin Bartl je že imel prvo besedo v hiši; pri njemu, Požurniku, pa je bila stvar hvalabogu še drugačnja. Njegov Tona je bil priden fant in je še vedno očeta vbogal, vkljub temu, da je bil že v starosti, da bi se mogel ženiti. Gotovo: tudi danes ne bo jokal, ko bi oče malo pozneje prišel.

Medtem ko je Požurnik tako z veseljem na svojega sina mislil, sedel je ta pred durmi domače hiše in kadil debele oblake dima v zrak; kajti bil je jezen. Ravno danes je moral hišo varovati, ko je vendar Rozika tako trdno obljubil, da boče šel po blagoslovu nekaj časa z njo in da se bosta zopet enkrat malo razgovorila. No, morda boče malo počakala, kajti v četrti ure boče vendar oče prišel.

Ali četrti ure je minulo in očeta ni bilo; drugo četrti ure je bilo in še ni prišel nikdo. Zdaj je pričel Toni kleti, ali tudi to ni pomagalo; ravno tako malo je pomagalo, ko je ob prihodnji četrti uri vrgel fajfo ob tla, da se je razletela v kosce. To ga je pa malo vzdrnilo in žalostno je vrgel kosce čez vrtec na cesto, ki je peljala od vasi do Požurnikovih.

milijonov 774746 kron. O posebnih deželah govorimo pozneje. Troški za državno zbornico so se zvišali za 374573 kron. Za ministerski svet so se zvišali troški od lani za 175150 kron. Troški za upravno sodišče so zvišani za 51225. Notranji minister je zahteval 5%, milijonov več nego lani, od tega se porabi 3,400.000 za zboljšanje plač državnih uslužbencev. Za cestne zgradbe se je zahtevalo 500.000 kron več, 550.000 kron pa za vodne zgradbe. Minister za deželno obrambo je zahteval 3 1/2 milijonov več za deželno brambo (Landwehr) in čez 3 milijonov za žandarmerijo. Tudi poljedelsko ministerstvo je zahtevalo okoli 4 1/2 milijonov več nego leta 1907. Od tega se porabi za pospeševanje kmetijskega gospodarstva 1,800.000 K, za državno konjerejo pol milijona itd. — Kar se tiče pokritja, znašajo colninski dohodki za 7 milijonov, dohodki iz užitinskega davka pa za 10 milijonov več; dohodki na pristojbinah znašajo blizu 3 milijone več, za tobak čez 7 milijonov več itd. itd.

Državni proračun za l. 1908 in štajerska dežela. V državnem proračunu so sledeče točke, ki se tičejo sp. štajerskih pokrajin: za most čez Dravo med Marenbergom in Vuhredom (1. rata) 10.000 kron. Za most čez Dravo v Mariboru (3. rata) 30.000 kron. — Za most čez Savo pri Brežicah (6. rata) 13.397 kron. Za varstvene zgradbe ob dravskih bregovih pri Ptujju 4.400 kron. — Za varstvene zgradbe na Savinji pri Celju in v spodnji savinjski dolini (1. rata) 10.000 kron. — Za reguliranje Save od Brežic do Jesenic (2. rata) 31.525 kron. — Za reguliranje Drave od Loke do hrvaške meje pri Zavrču ter za zgradbe glede povodnji ob Dravi od Maribora do Središča (2. rata) 124.500 kron. — Nakup poslopja za državne urade v Ptujju (5. in 6. rata) 3.787 kron. — Za bratovsko skladišče Rajbl-Celje 8000 kron. — Za potrebščine štajerskega verskega fonda 15.000 kron. — Za srednje štajerske šole 203.000 kron. — Za obrtno izobrazbo 8000 kron. — Za ljudske šole 12.300 K itd. — To so pglavitne svote!

Koroška in državni proračun. Za koroško deželo so postavljene v državnem proračunu za l. 1908 sledeče svote: Za uradno poslopje v Pontasfju 2.100 kron. — Za most čez potok Bistrica na državnih cestah v okraju Beljak (1. rata) 20.000 kron. — Za italijansko državno cesto v Celovcu (1. rata) 10.000 kron. — Za državno cesto v Spodnjem Dravogradu 27.000 kron. Za gorisko državno cesto 50.000 kron. — Za varstvene zgradbe ob potoku Gail in v dolinah Gail ter Lesach 33.525 kron. — Za tlakovanje italijanske državne ceste 10.500 kron. — Za kapelako državno cesto 50.000 kron. — Za reguliranje Drave 170.000 kron. — Za reguliranje Malte 90.000 kron. — Za temeljno premoženje verskega sklada 13.700 kron. — Za obrtno izobrazbo 5.000 kron. — Za ljudske šole 7.020 kron. — Za nova poslopja sodišč 14.000 kron. — Za nastavljenje geometrov za kmetijske operacije 40.000 kron. —

Za vojaščino. Pred par dnevi se je pečala konferenca ministrov za zahtevami za vojaščino

l. 1908. Letos je potrebovala vlada za vojaščino sledeče svote:

I. redne potrebščine:	
a) za armado	K 291.180.046
b) za mornarico	K 43.850.180
II. Izredne potrebščine:	
a) za armado	K 14.762.755
b) za mornarico	K 2.540.890
III. Kredit za kanone	K 30.000.000
IV. Nabave za mornarico	K 19.480.000

Skupno torej kron 399.792.871

Torej se je porabilo letos za našo armado in mornarico skupno skoraj 400 milijonov kron, to je za 20 milijonov več nego leta 1906. Ministerska konferenca je sklenila, zahtevati za leto 1908 zopet za 20 milijonov več. Rabilo se boče ta blazne številke v prvi vrsti za zvišanje oficirskih plač. Kam plovemo?

Preselitve garnizij. V spomladi 1908 pride bataljon št. 19 poljskih lovcev v Celovec. Dragonski regiment št. 4 pride iz Maribora v Enns in Wels; dva eskadrona pa v Inomost. Dragonski regiment št. 5 pride v Gorico, dva eskadrona pa v Slov. Bistrico in Maribor. Huzarji št. 16 pridejo iz Budimpešte v Maribor, Gradec in Radgono.

Padanje živinskih cen na Štajerskem se opazuje že mesecem. Cena je padla pri
prima volih od 108 K na 96 K
arednjih volih 92 " 76 "
bikih 84 " 64 "
prima kravah 80 " 68 "
srednjih kravah 68 " 52 "
Mesne cene pa so ednake! In ljudji še vedno kričijo, da je kmet kriv draginje...

Vojski pri trgatvi. Vesled hudega dežja se mora zgoditi trgatve na južnem Tirolskem vedno hitro. Ali pomanjkanje poslov se čuti tudi tam. Zato se je letos v raznih krajih vojake na trgatve poslalo. Pri enem posestniku v Mezzo Lombardi je delalo 50 cesarskih lovcev. Pač pametno!

Dopisi.

Iz Spednjega Štajerja. Izvrševalni odbor „Narodne stranke“ sklical je v „Narodnem Listu“ veliki glavni zbor za „Slovenski Štajer“ v Celje. Zato se tudi mi tukaj oglašamo in želimo pojasniti. „Nar. stranka“ ima res veliko vojako in težavo proti dve strani, prvič s klerikalno stranko, to je tistimi duhovniki, kojim ne leži najmanje njihov duhovski poklic na srce, temveč sama politika njim iz prevzetije po glavi vrti, ker hočejo kakor v starem in v srednjem veku edino sami gospodovati, vsi drugi pa bi morali molčati in vse prikramati; drugič s Kmečko zvezo, to je tistimi žalobog kratkovidneži in božji voleki, ki se še vedno v temnih časih ponižno vklanajo stari in mladi straburjenim, napihnjenim kaplančkom, kar je strašansko žalostno za sedajni napredovani čas. — A v „Narodni stranki“ sami pa tiči tudi neki veliki madež, ki smo ga že čestokrat ozigossali, in kateri ji pri ubogemu ljudstvu mnogo škoduje. Socialdemokrati zahtevajo med mnogim drugim, da bi vsak obtoženi

imel od države plačanega zagovornika, pa kaj še pride do tega. Prav žalostno, nesramno, krivično je za vse tiste slovenske dohtarje, ki namesto da bi nevednega kmeta poučili, sprejmejo z veseljem tudi najmanjše razčlilje in takorekoč ničesar zagovarjati nimajo, potem pa ogromno neumiljeno računjo, in tako ubogega kmeta samo opeharijo. Redni in pravični odvetnik tudi take tožbe niti ne sprejme, pri koji naprej ve, da ni mogoče zmagati, a kje nadejemo med prvaki takega moža?! In četudi prvi, drugi obravnavi pride do spoznanja, da je vse zaman, on le sili naprej in naprej do mnogih obravnjav, samo zato, da si denar služi, „ubogi slovenski kmet“ pa mora potem saditi živala, svinje ali kravčiko iz hleva prodati, samo da svojega zapeljivca pomiri, sicer ga še ta in novega toži in mu sadnji penoz pobere. To je prokletstvo, ki toliko Slovencev od „Narodne stranke“ odganja ter jih v črni tabor vleče. Toraj tudi ta najvažnejša zadeva se naj strogo kritikuje, ker to je vnebovpijoča krivica, da se za par besedi zagovora, ki navadno ničesar ne pomenja — ter za pol ali celo uro zamude kar toliko računji, kar si delavec pri svojem potu in trudu komaj v enem tednu zasluži. Je li to človeško ali peklenško odušstvo, naj sodi svet.

Sv. Magdalena pri Mariboru. Predragi mi „Štajerc“! Prosim, vzemi si malo prostora za sledeče: Bil sem danes ob 8. uri pri sv. maši v domači fari pri sv. Magdaleni. Po navadi je ob tej uri vsako nedeljo in praznik nemška sv. maša. Danes pa je služil eden novi kaplan. Jas ne vem nič dobrega in nič slabega o temu kaplanu, tudi ne vem, kako se imenuje. Ali to se mi pa ni dopadlo, da sem slišal od tega kaplana mesto božje besede v pridigi le politiziranje. Sv. evangelij je obravnaval o Kristuzu, ko je na čolnu sv. Janeza spal in katerega so učenci valed hudih viharjev zbudili. Kaplan je prigrljal katoliško cerkev s tem čolničom, hude viharje pa s „slabimi“ časopisi. In pričel je udrihati ter psovati te „slabe časopise“. Ja vi ljubi moj kaplan, jaz ne rečem o sebi, da sem predobro kristijan, ker s tem bi se le sam povisal in to je Bogu nedopadljivo. Bog sam ve, je-li sem dobri ali slabi kristijan. Ali kristijan sem, odkar sem sprejel sv. krst. Bral pa sem že veliko časnikov, pa me vendar ni nobeden pohujšal. Jas tudi še nisem bral, da bi „slabi“ časniki proti veri pisali. Pač pa pišejo proti slabim duhovnikom. In tega ste vi duhovniki večidel sami krivi. Prehodil sem že veliko sveta in opazoval prav mnogo ljudi ter časnikov. Ali druga dajejo duhovniki svojim vernikom lepše izgleda nego pri nas. Ja, ljubi kaplan, duhovniki sami nas s vojim vedenjem silijo, da naročamo „slabe“ časnike, duhovniki sami so krivi, da vera peša, duhovniki ne storijo niti stopinje zastonj. Vi imate lepe plače pa vendar še posebej plačila zahtevate. Vi učite: delite si romakom! Ali vi delite? Vi pobirate pri sv. Magdaleni milodare za novo cerkev; je-li veste, kdo podari denar? Ali bogataži ali reveži? Ali kadar revež umrje, ne vpraša nikdo, ali je kdaj kaj cerkvi podaril; le proti plačilu mu zapoje

zvoki, tako glasni in lepi, da je moralo vse drugo vtihniti.

Kje neki je Toni ostal? Tako gotovo ji je obljubil, da bode danes zopet koček pota z njo šel in zdaj je blagoslov že pol ure minul, njega pa ni, vkljub temu, da si muči svoje oči na vse strani.

Tiho je ležala dolinca v miru poletne nedelje. Tu je bila vas s svojimi prijaznimi vrtovi, na gorah so se svetila okna posestev in naprej je bilo videti zelene gorske travnike, ki so peljali k temnim gozdovi, v katerih je vpil v jeseni močni jelen. Nad gozdovi pa se je dvigala s skalami in bregovi velikanska gora Samska, v katere dolinah se je dobilo celo v najbolj vročem poletju kraje s snegom. Kričeče so se svetile gole skale v dolino in le semtertja ji je bilo videti rdeče mesto, kakor luža krvi od predznih hribolazcev, izmed katerih si je poiskala gora vsako leto svoje žrtve.

Ali ljudje v Rdečegozdju so gledali vedno s tiho bojaznijo na ta rdeča mesta, ki so se pomnožila v vsakim letom. Saj so dokazali, da se je odrgalo zopet kamenje in padlo proti dolini ter uničevalo steze, potoke in paše. Vso bogatstvo Rdečegozdarjev pa je ležalo v njih planinskih pašah in ako bi postalo istina, kar so tajne bajke pripovedovale, postali bi prebivalci čez noč beraci. Doslje seveda je stala gora še krepko v divji sili, ali — ali!

Tudi Rozika je morala na to misliti, ko je pogledala na visok gore; ali le za trenutek, kajti potem so letale njene misli zopet k Tonetu; vdihnila je s tihim upanjem, da ga bode danes še vidila in korakala žalostno naprej proti domu.

Ko je prišla do male kove grabenskega tisljerja, od katere je vodila steza narvož skozi gozd k domačiji, sedela je na klopi pred umazanimi in z rožami zastavljenimi oknami stara ženica. Vkljub vročini je nosila čevlje iz blaga ter imela volneni robec na glavi. Oveneli roki sta bili sklenjeni k molitvi in sta držali rožni venec, slepe oči pa so zrla naravnost v solnčnati dan, ki pa je dal starki vkljub vsej svoji krasoti le mali, slabi svit. Lahko se je obsedeni obliče Rozike pri pogledu na to človeško bitje brez luči in sreče, vroče sočutje jo je prijelo in iskreno je rekla starki: „Dober dan, Agata, ali te je solnce vendar enkrat v prosto privleklo?“

Starka je obrnila glavo proti nje in rekla s tankim svojim glasom: „Bog daj! Pa te ne poznam. Kdo si?“

„Zagorska Roza, to vendar poznas?“

„Zagorsko Rozo? Oj seveda, to poznam. Seveda te več ne vidim in tudi po glasu bi te ne izpoznala, ali spominjam se, ko si hodila tukaj kot solarka. Bila si vedno prijazno deklekete. Kakor da bi ne bila hči svojega očeta. Ali je še vedno tako viharen?“

„Moj Bog“, je vzdihnila Rozika, „viharen ravno ne, ali prijazen tudi ne. Bogve, zakaj je oče tak, gotovo ima vzrok.“

„Vzrok ima, seveda“, je govorila stara ženica, „ves Rozika, to dela pri očetu sovrastvo, sovrastvo proti Požurniku, in kjer je sovrastvo, tam ni prostora za veselje, Sovrastvo je kakor črv v drevesu. Žre in žre vedno bolj globoko, dokler ne izgine zadnji cvet in zadnje listje, dokler se vse ne posuši.“

Žalostno je mignila Rozika s glavo in odgovorila:

„Oj Agata, oče mora imeti še kaj drugega. Ne vem, od kje prihaja njegovo sovrastvo do Požurnika; ali mislim, ko je bilo edino to, bi ne moglo tako dolgo trajati. To je že tako dolgo, kolikor se morem nazaj spominjati.“

Starka je iztegnila suho roko: „Pojdi sem, Rozi, sedi sem k meni, povedala ti bodem nekaj. Vidiš, skozi našo dolino je šel enkrat neki mož. To je že grozno dolgo. Slišala sem to praviti od svoje matere. In ta je to zopet od svoje matere slišala. Torej, da povem: Tuji mož je prav čudno izgledal. Obleden je bil v veliko belo suknjo, brez klobuka in bos; bil je skoraj beraču podoban. Ali imel je krasno belo brado do prsi in njegove oči so se svetile kakor zvezde v temni noči. Ko je tako skozi vas korakal, srečal ga je župnik, ki je bil zelo pobožen gospod, skoraj svetnik. Župnik je prišel ravno od nekega umirajočega, kateremu ni mogel dati odveze, ker ta ni hotel svojemu sosedu odpušiti. Bil je žalosten, župnik, in ni gledal okoli sebe. Govoril je sam s seboj in rekel: „Kdaj se bode vendar sovrastvo ponehalo?“ V tem trenutku je stal tuji mož pred njim, mu položil roke na rame in ga tako pogledal, da je župniku čudno v srcu postalo. Potem je rekel: „Kdaj bode sovrastvo ponehalo, hočeš vedeti? Kadar bodejo gore potovale. Ali ti ne bodes tega dozivel.“ — Potem je šel tujec zopet naprej in župnik je bil tako začuden, da je pozabil vprašati, kdo da je. Noben človek ni tuja več videl in nikdo ne ve, kdo je bil. Sovrastvo pa je še vedno tu. Iz enega domovja se prežene in v drugo gre. Edino Bog ve, kdaj bodo gore potovale“...

(Nadalje prihajajo.)